

z *Macondo*, Londyn 1990; *Pegaz zdębiał. Poezja nonsensu a życie codzienne: wprowadzenie w prywatną teorię gatunków*.

Opracowania:

- K. Biedrzycki, *Świat poezji Stanisława Barańczaka*, Kraków 1995.
- W. Bolecki, *Język jako świat przedstawiony. O wierszach Stanisława Barańczaka*, w: tenże, *Pre teksty i teksty. Z zagadnień związków międzytekstowych w literaturze polskiej XX wieku*, Warszawa 1998.
- J. Dembińska-Pawelec, *Światy możliwe w poezji Stanisława Barańczaka*, Katowice 1999.
- J. Dembińska-Pawelec, *Villanella. Od Anonima do Barańczaka*, Katowice 2006.
- J. Kandziora, *Ocalony w gmachu wiersza. O poezji Stanisława Barańczaka*, Warszawa 2007.
- J. Kozaczewski, *Polska tradycja literacka w poezji Nowej Fali*, Kraków 2004.
- D. Pawelec, *Poezja Stanisława Barańczaka. Reguły i konteksty*, Katowice 1992.
- „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 1999, nr VI (XXVI), numer monograficzny: *Barańczak – poeta lector*.
- E. Rajewska, *Stanisław Barańczak – poeta i tłumacz*, Poznań 2007.
- M.A. Szulc-Packalén, *Pokolenie 68. studium o poezji polskiej lat siedemdziesiątych*, Warszawa 1997.
- M. Kaczorowska, *Przekład jako kontynuacja twórczości własnej. Na przykładzie wybranych translacji Stanisława Barańczaka z języka angielskiego*, Kraków 2011.

ŻYCIE LITERACKIE W LATACH 1945–1989

CIX. W KRAJU

— Pod okupacją:

nielegalny ruch wydawniczy (książki i prasa); wieczory autorskie; tajne nauczanie literatury polskiej; utwory do szuflady; pierwsze zetknięcie ze stalinowską polityką kulturalną (Wilno i Lwów).

— Okres socrealizmu i przełom październikowy:

„zamówienie społeczne” czyli centralne kierowanie literaturą i czytelnictwem; rozbudowa sieci bibliotek publicznych i zakładowych; prohibita; pisarze w zakładach pracy; cenzura; rola przekładów (utworów socrealistycznych i klasyki); rusyfikacja; załamywanie się systemu stalinowskiego – złagodzenie

cenzury, nowe tytuły czasopism, przekłady współczesnej literatury zachodniej, łatwiejsze kontakty z wydawnictwami emigracyjnymi, obrachunki ze stalinizmem jako „wypaczeniem socjalizmu”.

— Niezależne instytucje literackie w l. 1976–1989: pierwsze czasopisma i książki „poza cenzurą”, wyjście na powierzchnię w l. 1980–1981, rozkwit podziemnego życia literackiego w okresie stanu wojennego – publikacje, nagrody literackie, stypendia dla pisarzy, wieczory autorskie, spektakle, żywa wymiana między krajem a emigracją.

Opracowania:

- L.M. Bartelski, *Genealogia ocalonych. Szkice o latach 1939–1944*, wyd. 3, Kraków 1974.
- T. Burek, *Zapomniana literatura polskiego Października*, w: tenże, *Żadnych marzeń*, Londyn 1987.
- J. Czachowska, B. Dorosz, *Literatura i krytyka poza cenzurą 1977–1989 (Bibliografia druków zwartych)*, Wrocław 1992.
- J. Czachowska, M.K. Maciejewska, T. Tyszkiewicz, *Literatura polska i teatr w latach drugiej wojny światowej. Bibliografia*, t. 3, Wrocław 1986.
- O.S. Czarnik, *Między dwoma Sierpniami. Polska kultura literacka 1944–1980*, Warszawa 1993.
- M. Głowiński, *Nowomowa po polsku*, Warszawa 1990.
- M. Głowiński, *Rytuał i demagogia. Trzydzieśc szkieców o sztuce zdegradowanej*, Warszawa 1992.
- M. Inglot, *Polska kultura literacka Lwowa lat 1939–1941. Ze Lwowa i o Lwowie. Lata sowieckiej okupacji w poezji polskiej. Antologia utworów poetyckich w wyborze*, Wrocław 1995.
- Literatura i demokracja. Bezpieczne i niebezpieczne związki*, Warszawa 1995.
- Konspiracyjna publicystyka literacka 1940–1944. Antologia*, oprac. Z. Jastrzębski, Warszawa 1973.
- Z. Jarosiński, *Nadwiślański socrealizm*, Warszawa 1999.
- R. Legutko, *Bez gniewu i uprzedzenia*, Paryż 1989.
- J. Łukasiewicz, *Wiersze w gazetach 1945–1949*, Wrocław 1992.
- J. Kott, *Przyczynek do biografii*, Londyn 1989 lub Warszawa 1991.
- A. Michnik, *Z dziejów honoru w Polsce. Wypisy więzienne*, Paryż 1985 (lub inne wyd.).
- Cz. Miłosz, *Zniewolony umysł*, Paryż 1953 lub Kraków 1990.
- Cz. Miłosz, *Strefa chroniona*, w: tenże, *Ogród nauk*, Paryż 1979 lub Lublin 1991.

- T. Nyczek, *Powiedz tylko słowo. Szkice literackie wokół „pokolenia 68”*, Londyn 1985.
- A. Paczkowski, *Konspiracyjne czasopisma literackie okresu drugiej wojny światowej w kraju*, w: *Słownik literatury polskiej XX wieku*, red. A. Brodzka i in., Wrocław 1993.
- J. Prokop, *Wyobraźnia pod nadzorem. Z dziejów literatury i polityki w PRL*, Kraków 1994.
- M. Puchalska, „Zapis”, w: *Słownik literatury polskiej XX wieku*, red. A. Brodzka i in., Wrocław 1993.
- L. Rola [Burska], *Samoobrona czy walka o nową treść? O funkcjach „Zapisu” i „Pulsu”*, w zbiorze: *Literatura źle obecna (Rekonesans)*, Londyn 1984.
- J. Sławiński, *Krytyka nowego typu*, „Wezwanie” 1985 nr 8, (przedr. w: tenże, *Teksty i teksty*, Warszawa 1990).
- J. Sławiński, *Zanik centrali*, „Kresy” 1994, nr 18.
- J. Smulski, *Pękanie lodów*, Toruń 1995.
- J. Święch, *Literatura polska w latach II wojny światowej*, Warszawa 1997 (rozdz. I-III, s. 15–102).
- W. Tomasiak, *Polska powieść tendencyjna 1949–1955: problem perswazji literackiej*, Wrocław 1988.
- W. Tomasiak, *Słowo o socrealizmie. Szkice*, Bydgoszcz 1991.
- J. Trznadel, *Hańba domowa. Rozmowy z pisarzami*, Paryż 1986 (lub np. Warszawa 1990).
- J. Walc, *Wolna walkowa*, w: tenże, *Wybierane*, Warszawa 1989 (Biblioteka „Krytyki”).
- A. Wat, *Mój wiek. Pamiętnik mówiony*, przedmowa Cz. Miłosz, oprac. L. Ciołkowska, cz. 1–2, Londyn 1977 (lub Warszawa 1990).
- J. Sławiński, *Zanik centrali*, „Kresy” 1994, nr 18.
- G. Wołowicz, *Nowocześni w PRL: Przyboś i Sandauer*, Wrocław 1999.

CX. NA EMIGRACJI

— Krąg paryskiej „Kultury”: twórca pisma i jego współpracownicy, historia pisma oraz Instytutu Literackiego, ich rola w kształtowaniu wiedzy i świadomości odbiorców w świecie i ojczyźnie; inicjatywy wydawnicze; akcje w obronie wolnego słowa – miejsce w piśmie dla autorów z kraju. Pismo wielkiego programu: demokratycznej państwowości, otwartego społeczeństwa, wielu twórczych wizji literatury.

— Krąg londyńskich „Wiadomości”: genealogia pisma, jego redaktor i współpracownicy; rola „Wiadomości” w środowiskach emigracyjnych; dominacja wzorów kultury międzywojennej.

— Krąg „Zeszytów Literackich”: genealogia pisma, redaktor i zespół; inicjatywy wspólnoty intelektualnej Europy Środkowej; wydawnictwa; dominacja wyobraźni estetycznej.

Utwory (w wyborze):

Autobiografia na cztery ręce [Jerzy Giedroyc], oprac. i postłowie K. Pomian, Warszawa 1994, wyd. uzupełnione Warszawa 1996; J. Giedroyc, A. Bobkowski, *Listy 1946–1961*, wyb., oprac., wstęp J. Zieliński, Warszawa 1997; J. Giedroyc, K. Jeleński, *Listy 1950–1987*, Warszawa 1995; Roczniki „Kultury” (1947–1994 i nast.); roczniki „Wiadomości” (1940–1981); roczniki „Zeszytów Literackich” (1983–1994 i nast.); W. Gombrowicz, *Dziennik* (1953–1956, 1957–1961, 1961–1966); G. Herling-Grudziński, *Dziennik pisany nocą* (1971–1972, 1973–1979, 1980–1983, 1984–1988); K. A. Jeleński, *Zbiegi okoliczności*, Kraków 1981 lub (nietożsame) Paryż 1982; Cz. Miłosz, *Światło dzienne*, Paryż 1953 (lub wiersze z tego tomu w innych wydaniach); Cz. Miłosz, *Kontyenty*, Paryż 1958.

Opracowania i materiały źródłowe:

- W. Bolecki, „Emigracyjność” – „polityczność” – *Historia literatury*, w: tenże, *Polowanie na postmodernistów*, Kraków 1999.
- J. Chruślińska, *Była raz „Kultura”. Rozmowy z Zofią Hertz*, wstęp Cz. Miłosz, Warszawa 1994.
- M. Danilewicz-Zielińska, *Szkice o literaturze emigracyjnej*, Wrocław 1992; też, *O londyńskim środowisku literackim*, „Dialog” 1992, nr 3, przedr. w: *Między Polską a Światem. Kultura emigracyjna po 1939 roku*, red. M. Fik, Warszawa 1992.
- Dramat i teatr emigracyjny po r. 1939*, red. E. Kalemba-Kasprzak, D. Ratajczakowa, Wrocław 1998.
- K. Dybciak, *Literacka działalność Instytutu Literackiego*, w: tenże, *Literatura źle obecna (Rekonesans)*, Londyn 1984; tenże, *Panorama literatury na obczyźnie*, Kraków 1990.
- A. Friszke, *Życie polityczne emigracji*, Warszawa 1999.
- J. Giedroyc, W. Gombrowicz, *Listy 1950–1969*, wybór, wstęp, oprac. A.S. Kowalczyk, Warszawa 1993.
- H. Gosk, *Jesteś sam na swej drodze. O twórczości Leo Lipskiego*, Izabelin 1998.

- R. Habielski, *Niezlomni nieprzejednani. Emigracyjne „Wiadomości” i ich krąg 1940–1981*, Warszawa 1991.
- R. Habielski, *Polski Londyn*, Wrocław 2000.
- R. Habielski, *Życie społeczne i kulturalne emigracji*, Warszawa 1999.
- Z. Hertz, *Listy do Czesława Miłosza: 1952–1979*, wybór i oprac. R. Górczyńska, wstęp G. Herling-Grudziński, Paryż 1992.
- J. Jarzębski, *Literatura polska na wygnaniu 1939–1950*, w: tenże, *W Polsce czyli wszędzie*, Warszawa 1992.
- J. Jarzębski, *Pożegnanie z emigracją. O powojennej prozie polskiej*, Kraków 1998.
- W. Karpiński, *Książki zbójcekie*, Londyn 1988.
- K. Kopczyński, *Wśród „zagubionych romantyków” („Kultura” podczas przełomu październikowego)*, w: *Między Polską a światem. Kultura emigracyjna po 1939 roku*, red. M. Fik, Warszawa 1992.
- A.S. Kowalczyk, *Giedroyc i „Kultura”*, Wrocław 1999.
- J. Kryszak, *Literatura złej chwili dziejowej. Szkice o drugiej emigracji*, Warszawa 1995.
- Leksykon kultury polskiej poza krajem od roku 1939*, red. K. Dybciak, i Z. Kulewski, t. 1, Lublin 2000 (tom 2 – w przygotowaniu).
- W. Ligęza, *Jerozolima i Babilon. Miasta poetów emigracyjnych*, Kraków 1998.
- Literatura emigracyjna 1939–1989*, t. 1, red. J. Garliński, Z. Jagodziński, J. Olejniczak, I. Opacki, M. Pytasz, Katowice 1994.
- Literatura emigracyjna 1939–1989*, t. 2, Katowice 1996, red. J. Garliński, Z. Jagodziński, J. Olejniczak, I. Opacki, M. Pytasz.
- P. Machcewicz, *Emigracja w polityce międzynarodowej*, Warszawa 1999.
- A. Madyda, *Zygmunt Haupt. Życie i twórczość literacka*, Toruń 1998.
- O „Kulturze” Wspomnienia i opinie*, oprac. G. i K. Pomianowie, Londyn 1987 lub Warszawa 1988 „Pokłos”.
- M. Pytasz, *Literatura w wybranych czasopismach polskich na obczyźnie w czasie II wojny i po wojnie*, w: *Słownik literatury polskiej XX wieku*, red. A. Brodzka i inni, Wrocław 1992.
- J. Stempowski, *Listy do Jerzego Giedroycia*, wybór, oprac., posłowie A.S. Kowalczyk, Warszawa 1991.
- „Wiadomości” i okolice. Szkice i wspomnienia*, Archiwum „Wiadomości”, t. I, Toruń 1995.
- J. Zieliński, *Leksykon polskiej literatury emigracyjnej*, Lublin 1990.

- M. Kisiel, *Pamięć, biografia, słowo. Szkice o poetach dwóch generacji*, Katowice 2000.
- D. Mostwin, *Emigranci polscy w USA*, Lublin 1991.
- Pisarz na emigracji. Mitologie. Style. Strategie przetrwania*, red. H. Gosk, A.S. Kowalczyk, Warszawa 2005.
- Proza polska na obczyźnie. Problemy – dyskursy – uzupełnienia*, t. 1–2, red. Z. Andres, J. Pasterski i A. Wal, Rzeszów 2007 (wybrane artykuły).
- Poezja polska na obczyźnie. Studia i szkice*, red. Z. Andres, J. Wolski, Rzeszów 2005.
- M. Pytasz, *Kilka opowieści o niektórych dolegliwościach bycia poeta emigracyjnym i inne historie*, Katowice 2000.
- A. Słonimski, *Kroniki londyńskie*, zebrał P. Kądziera, Warszawa 1995.
- Z listów do Mieczysława Grydzewskiego 1946–1966*, wybór, wstęp, oprac. R. Habielki, Londyn 1990.

CXI. ŻYCIE LITERACKIE PO 1989 ROKU

— Przemiany warunków komunikacji literackiej w kontekście transformacji ustrojowej (zniiesienie cenzury, urynkowanie i decentralizacja kultury, rozwój rynku wydawniczego, nowe media komunikacyjne, zmieszanie kultury wysokiej i popularnej, scalenie literatury krajowej i emigracyjnej).

— Infrastruktura literacka: nagrody, festiwale, konkursy, wydawnictwa, instytucje, dotacje, sponsorzy.

— Charakterystyka czasopiśmiennictwa (wybrane przykłady).

— Dyskusje i manifesty literackie (np. pytania o przełom, „kres” romantycznego paradygmatu, spór „klasyków” z „barbarzyńcami”, dyskusja o wzniosłości i „stylu wysokim”, manifesty neolingwistów, spór o kanon).

— Zanik (i powrót?) „centrali”.

Literatura pomocnicza:

- P. Czapliński, *Powrót centrali*, Kraków 2007.
- P. Czapliński, M. Leciński, E. Szybowicz, B. Warkocki, *Kalendarium życia literackiego 1976–2000. Wydarzenia, dyskusje, bilanse*, Kraków 2003.
- P. Czapliński, P. Śliwiński, *Literatura polska 1976–1998*, Kraków 1999.
- D. Dabert, *Zbuntowane wiersze*, Poznań 1998 (tu: *Aneks: Wybór wierszy o stanie wojennym*).
- Gada! Zabić! Pa(n)tologia neolingwizmu*, red. M. Cyranowicz, P. Koziół, Warszawa 2005.

- J. Jarzębski, *Apetyt na Przemianę*, Kraków 1997 (tu: *Apetyt na przemianę, Punkt wyjścia: Koniec historii czy kryzys fabuły, Metamorfozy kanonu, Polska jako sen, W poszukiwaniu stylu epoki*).
- A. Legeżyńska, P. Śliwiński, *Poezja polska po 1968 roku*, Warszawa 2000.
- P. Marecki, I. Stokfiszewski, M. Witkowski, *Tekstylii. O „rocznikach siedemdziesiątych”*, Kraków 2002 (tu: wstęp, wybór z antologii oraz w aneksie krytycznym rozmowa z M. Stalą oraz teksty: M. Sieniewiczza, R. Ostaszewskiego, M. Witkowskiego).
- Pisma kulturalne w Polsce po 1989 roku. Leksykon*, red. J. Gałuszka, G. Maroszczuk, A. Nęcka, Katowice 2010.
- J. Sławiński, *Rzut oka na ewolucję poezji polskiej w latach 1956–1980*, w: tenże, *Przypadki poezji. Prace wybrane*, t. 5, Kraków 2001.
- J. Sławiński, *Zanik centrali*, „Kresy” 1994, nr 2.

CXII. LITERATURA PO 1989 ROKU – TRANSFORMACJE, REWOLUCJE, KONTYNUACJE

1. Bez powinności, przeciw autorytetom. Przemiany literatury polskiej po 1989 roku.

- „Wszystko inne” czy tylko „Apetyt na przemianę”? Warunki, reguły i formy komunikacji literackiej lat 90.
- Emanacje postmodernizmu. Propozycje nowej filozofii i estetyki.
- Pokolenie „Brulionu” wobec tradycji kontrkulturowej.
- Konsekwencje zaniku „centrali”. Nowe czasopisma, instytucje i hierarchie w życiu literackim lat 90.
- *Macie swoich poetów...* Idole literatury czasu transformacji.
- Geneza, retoryka i historycznoliterackie znaczenie sporu „klasyków” z „barbarzyńcami”.
- Strategia skandalu i prowokacji w twórczości i życiu literackim lat 90.
- Starzy Mistrzowie w nowej rzeczywistości (T. Różewicz, *Płaskorzeźba* i *Zawsze fragment*, Miłosz, *Dalsze okolice*, *Na brzegu rzeki* i *To*, Szyborska, *Koniec i początek*, Herbert, *Elegia na odejście*, *Rovigo*, *Epilog burzy*, E. Lipska, *Pomarańcza Newtona*).
- Portrety młodości w nowej prozie (P. Huelle, *Weiser Dawidek*, A. Stasiuk, *Biały kruk*, Z. Libera, *Madame*, P. Siemion, *Niskie łąki*, T. Tryzna, *Panna Nikt*; A. Wiedemann, *Wszędobylstwo porządku*).
- Nowi bohaterowie powieści inicjacyjnej: P. Huelle, *Weiser Dawidek*; Z. Libera, *Madame*; T. Tryzna, *Panna Nikt*; O. Tokarczuk, *E.E.*

— Gombrowicz wiecznie żywy... Ironia, parodia, groteska w prozie przełomu wieków (późna twórczość M. Pankowskiego, proza J. Pilcha, *Spiski* W. Kuczoka).

— Neolingwizm: oferta nowej poezji wobec tradycji oraz estetyki postmodernistycznej (A. Sosnowski, T. Pióro, J. Mueller i inni).

2. Spotkanie z Innym. Literatura przełomu XX i XXI wieku wobec problemów tolerancji, obcości, wykluczenia.

— Galeria „tajemniczych nieznanomych” w prozie P. Huelle, S. Chwina, O. Tokarczuk.

— Portret Odmieńca w prozie po 1989 roku. Na podstawie wybranych utworów O. Tokarczuk i A. Stasiuka.

— Po co Przybysz w naszym świecie? Granice empatii, szanse dialogu – na podstawie *Weisera Dawidka*.

— Ludzkie, pozaludzkie... Nowa antropologia w prozie J. Dukaja.

— Ambiwalencje mitów Wspólnoty. Opiekuńcze i /lub represyjne relacje środowiskowe w prozie po 1989 (Tokarczuk, *Prawiek i inne czasy* oraz A. Stasiuka, *Mury Hebronu i Biały kruk*; W. Myśliwski, *Widnokrąg*; W. Kuczok, *Gnój*; I. Filipiak, *Absolutna amnezja*).

— Literacki motyw Rosji w kontekście dyskursu postkolonialnego. (M. Wilk, *Wilczy notes*, R. Kapuściński, *Imperium*, J. Hugo-Badera, *Biała gorączka*, W. Górecki, *Toast za przodków*).

— Wobec stereotypów: Niemiec w prozie przełomu wieków (S. Chwin, *Hanemann*; P. Huelle, *Castorp*; A. Stasiuk, *Dojczland*; wybrane utwory J. Rudnickiego).

— Wobec tajemnicy cierpienia i śmierci Drugiego (J. Baczak, *Zapiski z nocnych dyżurów*; R. Przybylski *Baśń zimowa*; W. Odojewski, *Oksana*).

— Problematyka politycznego zaangażowania literatury – polityka literatury. *Przewodnik Krytyki Politycznej*, *Ostatni raport Z. Kruszyńskiego*, *Asy-stent śmierci* B. Świderskiego.

— Poetyckie gesty pożegnania. Warianty elegijności w utworach W. Szymborskiej, J. Hartwig, T. Różewicza, M. Świetlickiego, E. Tkaczyszyna-Dyckiego, R. Kobierskiego (*Lacrimosa*), P. Owczarka (*Pasja*).

3. Bohater naszych czasów: *homo memoriens*. Tematyka i poetyka pamięci w literaturze współczesnej.

— Pamięć i odpowiedzialność – XX wiek w obrachunkach pisarzy przed i po 1989 roku (wybr. utwory T. Parnickiego; W. Odojewski, *Zasypie wszystko, zawieje*; J. Strykowski, *Wielki strach*; *Echo*; J. Krasieński, *Niemoc*, B. Keff, *Utwór o matce i ojczyźnie*, R. Kobierski, *Ziemia Nod*).

— Trauma, pamięć, literatura (W. Dichter, *Koń Pana Boga*; M. Głowiński, *Czarne sezony*; T. Różewicz, *Matka odchodzi*; M. Bieńczyk, *Tworki*).

- Czar i ból nostalgii... Topika tęsknoty w liryce/prozie lat 90.
- Wspominanie jako sytuacja narracyjna w prozie (W. Myśliwski, *Widnokrąg* i *Traktat o tuskaniu fasoli* lub inne wybrane przykłady).
- Pamięć autobiograficzna w twórczości Starych Mistrzów (Miłosz, Różewicz, Herbert, Szymborska, Hartwig i in.).
- Pisanie z pamięci i kreacje pamięci (T. Różycki, *Dwanaście stacji*; S. Szymutko, *Nagrobek Ciotki Cili*; J. Dehnel, *Lala* – lub inne).

4. Echa idylli, obrazy spustoszenia. Literackie mitologie Domu, Miasta i Miejsca.

- Literackie pustelnie (na podst. twórczości Cz. Miłosza, M. Białoszewskiego, E. Tkaczyszyna-Dyckiego).
- Dom i Labirynt. Od prozy Brunona Schulza do powieści Olgi Tokarczuk.
- Mityzacje domu w prozie po 1989 roku.
- Antydom, nie-rodzina (na podst. I. Filipiak, *Absolutna amnezja*; W. Kuczek, *Gnój*; D. Masłowska, *Wojna polsko-ruska...* oraz *Między nami dobrze jest*; T. Piątek, *Heroina*).
- Mickiewiczowska topika zadomowienia. Repetycje, stylizacje, destrukcje (na podstawie utworów: Cz. Miłosz, *Świat*; Z.R. Żakiewicz, *Tryptyk wileński*; P. Szewc, *Zmierzchy i poranki* oraz *Bociany nad powiatem*; T. Różycki, *Dwanaście stacji*).
- Dzieciństwo pojałtańskie w „przejętych domach” (P. Huelle, *Opowieści na czas przeprowadzki*; S. Chwin, *Hanemann*; A. Jurewicz, *Lida*; A. Liskowacki, *Eine kleine*; J. Bator, *Piaskowa góra*; I. Iwasiów, *Bambino*).
- Warszawa w prozie L. Tyrmanda (*Zły*), T. Konwickiego (utwory wybr.), M. Białoszewskiego (utwory wybr.) i J. Pilcha (*Miasto utraπienia*).
- Mł Lwowa w powojennej kulturze i literaturze – geneza, realizacje, funkcje.
- Mityzacje Miasta w nowej prozie (A. Stasiuka, *Dziewięć*; M. Tulli, *Sny i kamienie*; M. Świetlickiego, do wyboru).

5. „Polaku, kim jesteś?” Prozatorski i eseistyczny dyskurs tożsamościowy w kontekście dwudziestowiecznych doświadczeń historycznych.

- Polska genealogia jako temat powojennej prozy (H. Malewska, *Apokryf rodzinny*; K. Brandys, *Wariacje pocztowe*; A. Kijowski, *Dziecko przez ptaka przyniesion*; A. Jurewicz, *Lida*; S. Chwin, *Hanemann*; I. Iwasiów, *Bambino*; J. Bator, *Piaskowa góra*).
- Emigranci. Dekonstrukcja narodowych mitów w utworach Mrożka, Głowackiego, Redlińskiego, Gretkowskiej.
- Postawy wobec tradycji śródziemnomorskiej. Eseje Z. Herberta, *Labirynt nad morzem*, Z. Kubiaka, *Uśmiech Kore*, E. Bieńkowska, *Co mówią kamienie Wenecji*, D. Czaja, *Gdzieś dalej, gdzie indziej*.

— Polak w ponowoczesnym świecie: gość, turysta, intruz, swój (M. Gretkowska, *My zdiēs emigranty*; P. Siemion, *Niskie łąki*; A. Stasiuk, *Dojczland*).

— Dialogi z romantyzmem na przełomie wieków (Janion, Rymkiewicz, Pilch, Bieńczyk).

— Tożsamości lokalne (K. Kutz, *Piąta strona świata*; A. Nawarecki, *Lejerman*; S. Szymutko, *Nagrobek ciotki Cili*; M. Witkowski, *Barbara Radziwiłłówna z Jaworzna-Szczakowej*; M. Szejnert, *Czarny ogród*).

6. „Historia spuszczone z łańcucha” – konstrukcje i dekonstrukcje mitów bohaterskich w prozie, eseistyce i literackim dokumencie drugiej połowy XX wieku.

— Powstanie warszawskie w literackiej pamięci M. Białoszewskiego (*Pamiętnik...*), A. Świrszczyńskiej (*Budowałam barykadę*), J.M. Rymkiewicza (*Kinderszenen*), D. Foksa i Z. Libery (*Co robi łączniczka*) oraz W. Albińskiego (*Achtung! Banditen!*).

— Rewizje mitu partyzanckiego (J.J. Szczepański, *Buty*; T. Różewicz, *Do piachu*).

— Wojenne dzieci. Na podstawie prozy J. Krzysztonia (*Wielbłąd na stepie* oraz *Krzyż Południa*), H. Ordonówny (jako W. Hort, *Tułacze dzieci*, Warszawa 1990 [1948]), J. Kosińskiego (*Malowany ptak*).

— Kresy w ogniu. Polskie losy wojenne w prozie W. Odojewskiego (*Zasypie wszystko, zawieje*), J. Mackiewicza (*Nie trzeba głośno mówić*), J. Strykowski (*Wielki strach*), T. Lubkiewicz-Urbanowicz (*Boża podszełka*).

7. Co się stało z Nową Falą?

— Etos – nie, kontrkultura – tak. Tradycja Nowej Fali w latach 90.

— Formy aktywności twórczej poetów pokolenia 1968 (R. Krynicki, S. Barańczak, A. Zagajewski, E. Lipska).

— Bohdan Zadura jako patron młodych.

— *Nie używać słowa „wyznanie”*. Tematyka i poetyka amerykańskich tomów Stanisława Barańczaka.

8. Krucjaty, konwersje, apostazje, bluźnierstwa... Literatura najnowsza i eseistyka wobec *sacrum*.

— *Homo sacer* w eseistyce przełomu wieków (R. Przybylski, L. Kołakowski, J. Tischner, K. Dorosz, A. Bielik-Robson).

— Jak rozmawiać z Bogiem? Poetyka wierszy o tematyce religijnej (J. Twardowski, J.St. Pasierb, Cz. Miłosz, T. Różewicz, J. Kulmowa, B. Ostrowska, W. Wencel, K. Koehler, M. Świetlicki, J. Stefko – lub inni).

— Innowiercy – swoi czy obcy? Na podstawie prozy J. Pilcha i O. Tokarczuk.

— Spór o katedrę, spór o literaturę. Postawy wobec *sacrum* w utworach poetyckich, esejach i publicystyce lat 90.

— Bluźnierstwo jako środek ekspresji literackiej w poezji (wiersze R. Wojaczka, E. Ostrowskiej) lub w prozie (M. Gretkowska, *Kabaret metafizyczny*; T. Tryzna, *Panna Nikt*).

9. *Eros* nowoczesny. Tematy miłosne w literaturze współczesnej.

— Razem osobno. Dekonstrukcja miłosnych mitów w prozie (J. Pilcha *Inne rozkosze*; M. Bieńczyk, *Terminal*; A. Bolecka, *Concerto d'amore*).

— Erotyka w powieści inicjacyjnej: od T. Konwickiego (*Kronika wypadków miłosnych*) do Z. Libery (*Madame*).

— Gra z tradycją w nowych erotykach – wiersze A. Piwkowskiej, M. Cisy (*Kochaina*), J. Podsiadły, M. Świetlickiego, M. B. Kielar, M. Podgórnik.

— Miłość szczęśliwa – w poezji Starych Mistrzów: *Czego byłoby żal* T. Rózewicza, *Orfeusz i Eurydyka* Cz. Miłosza, *Miłość od pierwszego wejrzenia* W. Szymborskiej (lub inne wybrane przykłady).

Literatura:

Antologie:

Antologia nowej poezji polskiej. 1990–1999, wybór R. Honet, M. Czyżowski, Kraków 2001.

Macie swoich poetów. Liryka polska urodzona po 1960 roku, wypisy, wybór i oprac. P. Dunin-Wąsowicz, J. Klejnocki, K. Varga, Warszawa 1996.

14.44 Poeci Fortu 1996–1999. Wiersze, wybór B. Zadura, posłowie A. Burszta, Legnica 2000.

Przyszli barbarzyńcy, red. P. Filas, M. Świetlicki, Kraków 1991.

Poza słowa. Antologia wierszy 1976–2006, red. T. Dąbrowski, Gdańsk 2006.

Solistki. Antologia poezji kobiet (1989–2009), red. M. Cyranowicz, J. Mueller, J. Radczyńska, oprawa graficzna M. Ignerska, rysunki P. Dwurnik, Warszawa 2009.

Poezja:

S. Barańczak, *Wiersze zebrane*, Kraków 2006.

M. Białoszewski, *Utworthy zebrane*, t. 5–11, Warszawa 1989–2009.

J. Ficowski, *Gorączka rzeczy*, Warszawa 2002.

J. Hartwig, *Wiersze wybrane*, Kraków 2010.

Z. Herbert, *Wiersze zebrane*, Kraków 2008 (tu przede wszystkim: *Pan Cogito*, *Raport z obłąkanego Miasta*, *Rovigo*, *Elegia na odejście*, *Epilog burzy*).

- T. Karpowicz, *Słoje zadrzewne*, Wrocław 1999.
- I. Karpowicz, *Gesty*, Kraków 2008.
- I. Karpowicz, *Balladyny i romanse*, Kraków 2010.
- M.B. Kielar, *Sacra conversazione*, Suwałki 1992.
- M.B. Kielar, *Materia prima*, Poznań 1999.
- K. Koehler, *Na końcu długiego pola i inne wiersze z lat 1988–1998*, Warszawa 1998.
- R. Krynicki, *Wiersze wybrane*, Kraków 2009.
- E. Lipska, *Pomarańcza Newtona*, Kraków 2007.
- B. Maj, *Elegie, treny, sny*, Kraków 2003.
- K. Miłobędzka, *Zbierane, gubione (1960–2010)*, Wrocław 2010.
- Cz. Miłosz, *Wiersze*, t. 4, Kraków 2004.
- Cz. Miłosz, *Wiersze*, t. 5, Kraków 2009.
- M. Podgórnik, *Pięć opakowań. 1993–2008*, Wrocław 2008.
- J. Podsiadło, *Wiersze zebrane*, Warszawa 2003.
- J. Podsiadło, *I ja pobiegłem w tę mgłę*, Kraków 2000.
- J. Polkowski, *Elegie z Tymowskich Gór i inne wiersze*, Kraków 1990.
- T. Różewicz, *Płaskorzeźba*, Wrocław 1991.
- T. Różewicz, *Zawsze fragment. Recycling*, Wrocław 1998.
- T. Różewicz, *Matka odchodzi*, Wrocław 1999.
- T. Różewicz, *Kup kota w worku*, Wrocław 2008.
- T. Różycki, *Kolonie*, Kraków 2006.
- T. Różycki, *Dwanaście stacji*, Kraków 2004.
- J.M. Rymkiewicz, *Moje dzieło pośmiertne*, Kraków 1993.
- J.M. Rymkiewicz, *Zachód słońca w Milanówku*, Warszawa 2002.
- K. Siwczyk, *Dziki dzieci*, Bydgoszcz 1995.
- P. Sommer, *Rano na ziemi (wiersze z lat 1968–1998)*, Poznań 2009.
- A. Sosnowski, *Pozytywki i marienbadki (1987–2007)*, Wrocław 2009.
- D. Sośnicki, *Symetria*, Wrocław 2002.
- W. Szymborska, *Koniec i początek*, Poznań 1993.
- W. Szymborska, *Chwila*, Kraków 2002.
- W. Szymborska, *Dwukropek*, Kraków, 2005.
- W. Szymborska, *Tutaj*, Kraków 2009.

- M. Świetlicki, *Zimne kraje*, Warszawa – Kraków 1992.
M. Świetlicki, *Czynny do odwołania*, Wołowiec 2001.
M. Świetlicki, *Muzyka środka*, Karków 2006.
M. Świetlicki, *Niskie pobudki*, Kraków 2009.
J. Szuber, *O chłopcu mieszkającym powidła. Wiersze wybrane 1968–1997*, Kraków 1999.
E. Tkaczyszyn-Dycki, *Oddam wiersze w dobre ręce*, Wrocław 2010.
W. Wencel, *Wiersze zebrane*, Ząbki 2003.
A. Wiedemann, *Wszędobylstwo porządku*, Kraków 1997.
R. Wojacek, *Wiersze zebrane*, Wrocław 2005.
W. Woroszyński, *Wiersze 1954–1996*, wyb. R. Krynicki, Poznań 2007.
B. Zadura, *Wiersze zebrane*, t. 1-2, Wrocław 2005.
A. Zagajewski, *Wiersze wybrane*, Kraków 2010.

Proza:

- J. Baczak, *Zapiski z nocnych dyżurów*, Kraków 1995.
A. Bart, *Rien ne va plus*, Łódź 1991.
J. Bator, *Piaskowa Góra*, Warszawa 2009.
M. Bieńczyk, *Terminal*, Warszawa 1994.
M. Bieńczyk, *Tworki*, Warszawa 1999 lub 2007.
S. Chwin, *Hanemann*, Gdańsk 1995.
W. Dichter, *Koń Pana Boga*, Kraków 1996.
J. Dukaj, *Inne pieśni*, 2003.
M. Bieńczyk, *Lód*, Kraków 2007.
M. Gretkowska, *My zdies' emigranty*, Kraków 1991.
M. Gretkowska, *Kabaret metafizyczny*, Warszawa 1994.
H. Grynberg, *Drohobycz, Drohobycz*, Warszawa 1997.
I. Filipiak, *Absolutna amnezja*, Poznań 1995.
M. Głowiński, *Czarne sezony*, Warszawa 1998.
G. Herling-Grudziński, *Gorący oddech pustyni*, Warszawa 1997.
P. Huelle, *Weiser Dawidek*, Gdańsk 1987.
P. Huelle, *Opowiadania na czas przeprowadzki*, Londyn 1991 lub Kraków 2001.

- I. Iwasiów, *Bambino*, Warszawa 2008.
- A. Jurewicz, *Lida*, Białystok 1990.
- B. Keff, *Utwór o Matce i Ojczyźnie*, Kraków 2008.
- J. Komolka, *Ucieczka do nieba*, Londyn 1997.
- K. Kowalewski, *Bóg zapłaciz*, Warszawa 2000.
- Z. Kruszyński, *Schwedenkräuter*, Kraków 1995.
- W. Kuczok, *Gnoj*, Warszawa 2003.
- S. Lem, *Fiasko*, Kraków 1987.
- A. Libera, *Madame. Romans edukacyjny*, Kraków 1998.
- D. Masłowska, *Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną*, Warszawa 2002.
- D. Masłowska, *Paw królowej*, Warszawa 2006.
- G. Musiał, *Al fine*, Gdańsk 1997.
- W. Myśliwski, *Widnokrąg*, Warszawa 1996.
- W. Myśliwski, *Traktat o tuskaniu fasoli*, Kraków 2006.
- W. Odojewski, *Zasypie wszystko, zawieje*, Kraków 1986.
- W. Odojewski, *Oksana*, Warszawa 1999.
- T. Piątek, *Heroina*, Wołowiec 2002.
- J. Pilch, *Spis cudzołożnic*, Londyn 1993.
- J. Pilch, *Bezpowrotnie utracona leworęczność*, Kraków 1998.
- P. Siemion, *Niskie tąki*, Warszawa 2000.
- C. Skrzyposzek, *Wolna Trybuna*, Berlin 1985 (wyd. nast. Warszawa 1999).
- A. Stasiuk, *Biały kruk*, Poznań 1995.
- A. Stasiuk, *Opowieści galicyjskie*, Kraków 1995.
- A. Stasiuk, *Dukla*, Czarne, 1997.
- A. Stasiuk, *Jadąc do Babadag*, Wołowiec 2004.
- A. Stasiuk, *Taksim*, Wołowiec 2009.
- J. Strykowski, *Milczenie*, Kraków 1993.
- P. Szewc, *Zagłada*, Warszawa 1987.
- P. Szewc, *Zmierzchy i poranki*, Kraków 2000.
- W. Terlecki, *Wyspa kata*, Warszawa 1999.
- O. Tokarczuk, *Prawiek i inne czasy*, Warszawa 1996.
- O. Tokarczuk, *Dom dzienny, dom nocny*, Wałbrzych 1998.
- M. Tulli, *Sny i kamienie*, Warszawa 1995.

- M. Wilk, *Wilczy notes*, Gdańsk 1998.
 M. Witkowski, *Lubiewo*, Kraków 2005.
 M. Witkowski, *Barbara Radziwiłłówna z Jaworzna-Szczakowej*, Warszawa 2007.

Eseistyka:

- M. Bieńczyk, *Melancholia. O tych, co nigdy nie odnajdą straty*, Warszawa 1998.
 M. Janion, *Czy będziesz wiedział, co przeżyłeś*, Warszawa 1996.
 M. Janion, *Do Europy – tak, ale razem z naszymi umarłymi*, Warszawa 2000.
 R. Przybylski, *Baśń zimowa. Esej o starości*, Warszawa 1998.
 R. Przybylski, *Pustelnicy i demony*, Kraków 1994.
 J.M. Rymkiewicz, *Umschlagplatz*, Paryż 1988.
 J.M. Rymkiewicz, *Kinderszenen*, Warszawa, 2008.
 A. Zagajewski, *Obrona żarliwości*, Kraków 2002.

Reportaż:

- 20 lat nowej Polski w reportażach*, red. M. Szczygieł, Wołowiec 2009.
 J. Hugo-Bader, *Biała gorączka*, Wołowiec 2009.
 R. Kapuściński, *Imperium*, Warszawa 1996.
 R. Kapuściński, *Heban*, Warszawa 1998.

Opracowania, krytyka literacka, wywiady, eseje:

- S. Bereś, *Literatura polska w rozmowach. XX i XXI wiek*, Warszawa 2002.
 S. Bereś, *Tako rzecze... Lem*, Kraków 2002.
 P. Czapliński, *Ślady przełomu. O prozie polskiej 1976–1996*, Kraków 1997.
 P. Czapliński, *Wzniosłe tęsknoty. Nostalgie w prozie lat dziewięćdziesiątych*, Kraków 2001.
 P. Czapliński, *Powrót centrali. Literatura w nowej rzeczywistości*, Kraków 2007.
 P. Czapliński, *Polska do wymiany. Późna nowoczesność i nasze wielkie narracje*, Warszawa 2009.
 P. Czapliński, P. Śliwiński, *Kontrapunkt. Rozmowy o książkach*, Poznań 1999.
 P. Czapliński, M. Leciński, E. Szybowicz, B. Warkocki, *Kalendarium życia literackiego 1976–2000*, Kraków 2003.
 T. Drewnowski, *Próba scalenia. Obiegi-wzorce-style*, wyd. drugie poprawione, Warszawa 2003.
Dwadzieścia lat literatury polskiej 1989–2009. Idee, ideologie, metodologie, red. A. Galant, I. Iwasiów, Szczecin 2008.
 J. Jarzębski, *Apetyt na Przemianę. Notatki o prozie współczesnej*, Kraków 1997.

- B. Kaniewska, *Wiesław Myśliwski*, Poznań 1996.
- J. Klejnocki, J. Sosnowski, *Chwilowe zawieszenie broni. O twórczości tzw. pokolenia bruLionu*, Warszawa 1996.
- A. Legeżyńska, *Gest pożegnania. Szkice o poetyckiej świadomości elegijno-ironicznej*, Poznań 2000.
- A. Legeżyńska, *Krytyk jako domokrążca*, Poznań 2002.
- A. Legeżyńska, P. Śliwiński, *Poezja polska po 1968 r.*, Warszawa 2000.
- A. Legeżyńska, *Od kochanki do psalmistki. Sylwetki, tematy i konwencje liryki kobiecej*, Poznań 2009.
- K. Maliszewski, *Nasi klasycyści, nasi barbarzyńcy. Szkice o nowej poezji*, Bydgoszcz 1999.
- Miłobędzka wielokrotnie*, red. P. Śliwiński, Poznań 2008.
- D. Nowacki, *Zawód: czytelnik*, Kraków 1999.
- Nowa poezja polska. Twórcy – tematy – motywy*, red. T. Cieślak, K. Pietrych, Kraków 2009.
- S. Nowicki [S. Beres], *Pół wieku czyścica. Rozmowy z Tadeuszem Konwickim*, Londyn 1986.
- T. Nyczek, *Kos. O Adamie Zagajewskim*, Kraków 2002.
- Określona epoka. Nowa Fala 1968–1993. Wiersze i komentarze*, wyb. T. Nyczek, Kraków 1994.
- J. Orska, *Republika poetów. Poetyckość i polityczność w krytycznej praktyce*, Kraków 2013.
- M. Orski, *Autokreacje i mitologie (zwięzły opis spraw literatury lat 90.)*, Wrocław 1997.
- D. Pawelec, *Poezja Stanisława Barańczaka. Reguły i konteksty*, Katowice 1992.
- R. Przybylski, *Wszystko inne. Szkice o literaturze, sztuce i kulturze współczesnej*, Poznań 1994.
- Słowa? Tchnienia? O poezji Ryszarda Krynickiego*, red. P. Śliwiński, Poznań 2009.
- Sporne sprawy polskiej literatury współczesnej*, red. A. Brodzka i L. Burska, Warszawa 1999.
- M. Stala, *Druga strona. Notatki o poezji współczesnej*, Kraków 1997.
- M. Stala, *Przeszukiwanie czasu*, Kraków 2004.
- I. Stokfiszewski, *Zwrot polityczny*, Warszawa 2009.
- A. Świeściak, *Melancholia w poezji polskiej po 1989 roku*, Kraków 2011.

- L. Szaruga, *Walka o godność. Poezja polska w latach 1939–1988*, Wrocław 1993.
- L. Szaruga, *Dochodzenie do siebie. Wybrane wątki literatury po roku 1989*, Sejny 1997.
- P. Śliwiński, *Przygody z wolnością. Uwagi o poezji współczesnej*, Kraków 2002.
- P. Śliwiński, *Świat na brudno. Szkice o poezji i krytyce*, Warszawa 2007.
- Tekstylika. O „rocznikach siedemdziesiątych”*, red. P. Marecki, I. Stokfiszewski, M. Witkowski, Kraków 2002.
- Tekstylika bis. Słownik młodej polskiej kultury*, red. P. Marecki, Kraków 2006.
- Transformacja w kulturze i literaturze polskiej 1989–2004*, red. B. Bakuła, Poznań 2007.
- Trop w trop. Rozmowy z Andrzejem Sosnowskim*, oprac. G. Jankowicz, Wrocław 2010.
- K. Uniłowski, *Koloniści i koczownicy. O najnowszej prozie i krytyce literackiej*, Kraków 2002.
- B. Warkocki, *Homo niewiadomo. Polska proza wobec odmienności*, Warszawa 2007.

Z ZAGADNIENÍ DRAMATU

Bibliografia ogólna:

- W. Baluch, M. Sugiera, J. Zając, *Dyskurs, postać i płec w dramacie*, Kraków 2002 (wybrane rozdziały).
- Dobrze skrojony brutalizm* [dyskusja o nowej dramaturgii], „Didaskalia” nr 39, grudzień 2000.
- L. Eustachiewicz, *Dramaturgia współczesna 1945–1980*, Warszawa 1985.
- E. Fischer-Lichte, *Estetyka performatywności*, tłum. M. Borowski, M. Sugiera, Kraków 2008.
- E. Fischer-Lichte, *Przedstawienia kulturowe*, „Didaskalia” nr 101, luty 2011.
- J. Kelera, *Dramaturgia groteski*, w tenże: *Panorama dramatu. Studia i szkice*, Wrocław 1989.
- J. Kelera, *Język świadomości nowej dramaturgii*, w: tenże, *Kpiarze i moralisci. Szkice o nowej polskiej dramaturgii*, Kraków 1986.
- A. Krajewska, *Dramat i teatr absurdu w Polsce*, Poznań 1996.
- A. Krajewska, *Dramatyczna teoria literatury. Zarys problematyki*, Poznań 2009.
- H.T. Lehmann, *Teatr postdramatyczny*, Kraków 2004.